

CDN

Centrum Doskonalenia Nauczycieli
w Pile

Wiadomości Opinie Materiały

Biuletyn Pilskiej Oświaty

ISSN 1429-6276

Wydaje

Centrum Doskonalenia
Nauczycieli w Pile
ul. Bydgoska 21
64-920 Piła

Kontakt:

Dyrektor

67 352 70 11

Sekretariat

67 352 70 10

Fax 67 352 70 16

**Pracownia Kształcenia
Ustawicznego**

67 352 70 22

67 352 70 20

pku@cdn.pila.pl

Pracownia Doradztwa

67 352 70 26

pd@cdn.pila.pl

**Pracownia Informacji
i Wydawnictw**

67 352 70 27

piw@cdn.pila.pl

Redaktor naczelny

Grzegorz Bogacz

Zespół Redakcyjny

Katarzyna Kwaśnik

Skład-Lamanie

Sławomir Kozłowski

Korekta

Izabella Bartol

W NUMERZE

Wstęp

1

W kręgu zmian – wymiana doświadczeń

1. Aleksandra Baumann – Różne barwy i odcienie wolności, niepodległości, i patriotyzmu w pieśni oraz w wierszu 2
2. Renata Wypusz - Wykorzystanie badań nad mózgiem 4

**Walencja (Hiszpania) - Job shadowing for job experience
Erasmus+**

1. Magdalena Gutowska – Szkoła polonijna i biblioteki w Walencji 7
2. Danuta Kitowska – „...” 8
3. Monika Kłos – Job shadowing, czyli o „śledzeniu” w pracy 9
4. Katarzyna Kwaśnik – Co udało mi się odkryć? 10
5. Remigiusz Pielacha – GREEN STUDIO jako nowoczesna forma prowadzenia zajęć 11
6. Karolina Skotarczak-Dobrzyńska – Mniej znaczy więcej 13
7. Beata Walczak – Doskonalenie nauczycieli po hiszpańsku 14
8. Irena Denisoff – Na naukę nigdy za późno 15

mgr Katarzyna Kwaśnik, nauczyciel konsultant, CDN w Pile

Wstęp

Oddajemy w Państwa ręce kolejny numer Biuletynu „Wiadomości-Opinie-Materiały”, rzec by można SPECJALNY. Jego wyjątkowość związana jest z terminem ukazania zbiegającego się z obchodami 30-lecia funkcjonowania Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile.

Aktualna propozycja to przede wszystkim relacje i refleksje z pobytu dyrekcji, nauczycieli konsultantów oraz specjalistów w Walencji. Dlaczego Walencja? Uczestniczymy w projekcie „Job shadowing for job experience” z akcji „Ponadnarodowa mobilność uczniów i absolwentów oraz kadry kształcenia zawodowego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest wsparcie kluczowych - merytorycznych pracowników CDN w Pile poprzez zwiększenie ich kompetencji w nowoczesnych metodach nauczania (wykorzystywane w edukacji 3.0), charakteryzujących się zatarciem linii dzielącej nauczycieli od uczniów tak, by wszyscy byli odkrywcami informacji i twórcami nowej wiedzy. Z treści wszystkich artykułów tego rozdziału wyłaniają się takie oto najważniejsze spostrzeżenia. Uczące się dzieci i młodzież to Pokolenie Z, zatem opuśćmy strefę komfortu starego sposobu nauczania, włączmy nowoczesne narzędzia TIK, webinary, więcej doświadczajmy, a nade wszystko łączmy wiedzę w spójną całość, dającą uczniowi możliwie najszerszy i najpraktyczniejszy ogląd otaczającej GO rzeczywistości.

Pewnym uzupełnieniem tematu są dwa artykuły. Jeden z nich zahacza o neurodydaktykę, pokazując, w jaki sposób można wykorzystać wiedzę o mózgu w procesie uczenia się. Drugi artykuł to inspiracja dla nauczycieli przygotowujących imprezy szkolne o tematyce związanej z obchodami 100-lecia niepodległości Polski. Uzupełnieniem artykułu jest scenariusz przedsięwzięcia, znajdujący się na stronie internetowej CDN w Pile, w zakładce „Publikacje”.

W kręgu zmian – wymiana doświadczeń

Aleksandra Baumann, nauczyciel doradca języka polskiego, SP im. KEN w Łobżenicy

Różne barwy i odcienie wolności, niepodległości, i patriotyzmu w pieśni oraz w wierszu

Pod takim tytułem, 29 listopada br. o godzinie 17.30 w auli Szkoły Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej w Łobżenicy, odbył się uroczysty koncert dla społeczności lokalnej z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. To właśnie poprzez wspólne, patriotyczne śpiewanie organizatorzy postanowili uczcić tę niezwykłą rocznicę, jaka miała miejsce 11 listopada 1918 roku, kiedy to zniewoleni Polacy po 123 latach niewoli mogli się cieszyć tą wysnioną, wytęsknioną i wymarzoną Wolnością.

Podczas wspólnego koncertowania oprócz pieśni patriotycznych takich jak m.in.: „Piechota”, „Rozkwitły pąki białych róż” czy „Wojenka, wojenka” mogliśmy wysłuchać piosenek ze ścieżki dźwiękowej do filmu „Miasto 44”, a także pieśni autorstwa Dominiki Świątek „Sen o Katyniu”, jak również kultowej piosenki z repertuaru Jacka Kaczmarskiego „Mury”. Ponadto publiczność mogła wysłuchać wersji instrumentalnej: „Pierwszej Kadrowej”, „Deszczu jesiennego” i „Dziś do Ciebie przyjść nie mogę”. Ta wielka duchowa uczta patriotyczna została wzbogacona przez prelekcję pt. „Łobżenica w niepodległej Polsce” wygłoszonej przez nauczyciela, pasjonata historii Wiesława Chwaliszewskiego. Na uwagę zasługuje także fakt, iż dzięki przygotowanym przez gospodarzy śpiewnikom publiczność mogła się włączyć w to niepodległościowe, wspólne śpiewanie. Pomysłodawcy gali, oprócz słowa śpiewanego, uświetnili koncert sentencjami na temat: wolności, patriotyzmu, narodu, niepodległości i zwycięstwa wypowiedzianymi przez chlubny narodu polskiego, wielkie autorytety, takie jak: papież Jan Paweł II, kardynał Stefan Wyszyński, Józef Piłsudski czy poetę epoki romantyzmu- Cypriana Kamila Norwida. Oprócz tego pojawiły się także wiersze podejmujące tematykę niepodległości, jak również zaprezentowana została sonda uliczna, którą przeprowadzili uczestnicy projektu „Ku Niepodległej” z mieszkańcami Łobżenicy na temat tego, co wiedzą o niepodległości.

Zwieńczeniem koncertu było wspólne zaśpiewanie hymnu państwowego „Mazurek Dąbrowskiego”. Po odśpiewaniu hymnu głos zabrała dy-

rektor szkoły: Hanna Król-Synoradzka, która serdecznie podziękowała zebranych za tak liczny udział i zaprosiła do obejrzenia wystawy poświęconej niepodległości, na której oprócz prac projektowych i konkursowych uczniów znalazła się niezwykle cenna ekspozycja pamiątek po rodzicach mieszkańca Łobżenicy: Grzegorza Zięby. Udostępnił on „prawdziwe perełki” po swoich rodzicach: Irenie i Michale Ziębach, żołnierzach Armii Krajowej, którzy za swą patriotyczną i heroiczną postawę i walkach z okupantem otrzymali takie odznaczenia jak m.in.: Krzyż Walecznych, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Kawalerski, Partyzancki czy nadany pani Irenie w 1996 roku przez prezydenta RP: Aleksandra Kwaśniewskiego-Krzyż Armii Krajowej.

Niech ten koncert i przygotowana wystawa stanie się wyrazem wdzięczności oraz hołdu złożonego tym, dzięki którym możemy cieszyć się wolnością i suwerennością ojczyzny.

Na koniec powtórzę za marszałkiem Józefem Piłsudskim: „Być zwyciężonym i nie ulec to porażka. Kto chce, ten może, kto chce ten zwycięża, byle chcenie nie było kaprysem lub bez mocy”.

Zatem nie pozwólmy zniszczyć tego, co nasi przodkowie wywalczyli często kosztem własnego życia. Pielęgnujmy i dbajmy o ten bezcenny dar, jakim jest Wolność i Niepodległość.

Koncert przygotowali (obsada):

- **scenariusz:** mgr Lucyna Pufal, mgr Sandra Soja i mgr Aleksandra Baumann,
- **prelekcja:** mgr Wiesław Chwaliszewski,
- **prezentacja multimedialna:** mgr Sandra Soja,
- **sonda uliczna:** mgr Katarzyna Mudyna,
- **przygotowanie wystawy:** mgr Katarzyna Mudyna, mgr Wiesław Chwaliszewski,
- **aranżacja i oprawa muzyczna:** mgr Lucyna Pufal, mgr Krzysztof Kotarak,
- **śpiew solo i aranżacja instrumentalna:** Karim Osman, Zuzanna Zaborowska, Marta Pufal, Kinga Peplińska, Marta Tadych, Monika Jaco-

szek, Nadia Kanarek, Maja Trempała, Justyna Starszak, Paulina Kocińska, Hubert Dmochewicz, Mateusz Turkowiak,

- **przygotowanie śpiewników:** mgr Sandra Soja,
- **recytacja:** Aleksandra Jopek, Weronika Skiera i Krystian Radowski,
- **śpiew zbiorowy:** zespół wokalny uczniów klas:5-8 i kl. 3 oddziału gimnazjalnego,
- **obsługa techniczna:** Bartłomiej Wysocki,
- **scenografia:** mgr Leonarda Sürig, mgr Paulina Jacoszek,
- **fotorelacja:** mgr Jarosław Naskręt,
- **konferansjerzy:** Aleksandra Szczepaniak, Szymon Senska,
- **14.DSH „Bratnie dłonie”** - opiekun drużynowa Olga Król-Synoradzka,
- **20. DH „Zawisza Niebiescy”**- opiekun drużynowa Katarzyna Mudyna

Renata Wypusz, Technikum Budowlano-Drogowe w Pile

Wykorzystanie wiedzy o mózgu w procesie uczenia się

O fenomenie mózgu pisze Manfred Spitzer w książce „Jak uczy się mózg”. Łamie on tradycyjne myślenie na temat procesu uczenia się, które niemal każdemu kojarzy się negatywnie „ze szkołą, „wkuwaniem”, „ryciem”, potem i łzami, złymi ocenami, wyczerpującymi klasówkami. Uczenie się nie ma dobrej opinii. Uważane jest za coś nieprzyjemnego. Kiedy uczymy się, często później nagradzamy się za nasz trud (...), a kiedy mamy wolne mówimy, że nie musimy się uczyć”. Niemiecki badacz dowodzi, że jest to fałsz, jego zdaniem „aktywność, do której najbardziej nadaje się człowiek to właśnie uczenie się. Nasze mózgi są jak niesamowicie efektywne odkurzacze, wciągające wszelkie otaczające nas informacje, nie potrafią inaczej, jak tylko odbierać wszystko, co wokół nas ważne i przetwarzać w najbardziej efektywny sposób. Powszechne przekonanie o tym, że można podzielić czas na taki, kiedy się uczymy i taki, kiedy mamy wolne, jest kompletnym nieporozumieniem. Nasz mózg płata nam figla i uczy się nieustannie! Bez przyjemności i z bardzo małą efektywnością uczymy się tych treści, które są narzucone, uczymy się treści, które do nas docierają, chociaż się nad nimi nie zastanawiamy: w grupie, podczas gry rówieśniczej, podczas gry komputerowej, na siłowni, przed telewizorem czy w centrum handlowym. Człowiek potrafi najlepiej ze wszystkich stworzeń dostosować się do najróżniejszych sytuacji, warunków zewnętrznych, zadań czy problemów¹.

Taka wiedza ma fundamentalne znaczenie przede wszystkim dla nauczycieli, którzy powinni skoncentrować się nie tylko na szczegółowym realizowaniu podstawy programowej, ale na efektywności nauczania.

Aby nauczanie było skuteczne, powinno odwoływać się do wrodzonej ciekawości uczniów, wykorzystującej silne strony mózgu, łączącej badanie procesów poznawczych z emocjami, pozwalającymi uczniom na stawianie hipotez i samodzielne szukanie rozwiązań, nie ograniczającej się jedynie do czysto werbalnego przekazu, a odwołującej się do wielu modalności i ułatwiającej łączenie pojedynczych informacji w spójną całość².

Poprzez aktywne działania z przedmiotami, manipulowanie nimi, dotykane, smakowanie dziecko ma okazje budować struktury wiedzy i uczyć się myślenia. Maluch działa jak badacz-skrupulatnie analizuje otaczającą go rzeczywistość, wychwytyjąc wszelkie odstępstwa od normy.

W proces uczenia się i nabywania różnorodnych umiejętności zaangażowany jest nasz mózg. Niezależnie od tego, czy uczymy się w sposób świadomy czy też nie, intensywnie uaktywniają się różne jego obszary odpowiedzialne za ten proces. W mózgu istnieje specjalizacja co do wykonywanych funkcji. Dlatego to, który obszar mózgu ulegnie aktywizacji podczas uczenia się zależy od rodzaju przyswajanych treści. Inaczej pracuje mózg, gdy uczymy się mowy, inaczej, gdy zapamiętujemy twarze, a jeszcze inaczej – gdy próbujemy znaleźć ścieżkę w lesie. Do prawidłowej pracy mózgu potrzebuje synchronizacji obu półkul. Najbardziej wyraziste różnice międzypółkulowe widoczne są dla mowy. Każdy obszar mózgu odpowiedzialny jest za inny jej aspekt. Półkula lewa odpowiedzialna jest za rozumienie i ekspresję mowy. Natomiast prawa półkula odpowiedzialna jest za paralingwistyczne aspekty mowy rozumienie emocji w głosie. Ponadto uczestniczy ona w przetwarzaniu złożonego materiału językowego- przysłów, przenośni czy humoru. Jej aktywacja jest konieczna, aby człowiek rozumiał metaforę czy ironię. Można wykorzystywać w pracy z dzieckiem ćwiczenia, zabawy aktywizujące mózg:

Posługiwanie się metaforami

Aby coś opisać, możemy zachęcić dziecko do tworzenia metafor, na przykład: Mój pokój jest jak tropikalna wyspa, w której nic nie można znaleźć; Naleśniki mamy przypominają wyspy z wulkanami. Wspólne czytanie opowiadań i wymyślanie ciągu dalszego, tworzenie historyjek.

Posługiwanie się kolorami i rysunkami

Gdy dziecko musi opanować jakąś treść materiału, może wzbogacić własne notatki w zeszytach rysunkami, doklejając elementy do zeszytu, tworząc lapbooki, sketchnotki itp., łatwiej w ten sposób może przyswoić skomplikowane niekiedy zjawiska, informacje, terminy, pojęcia.

¹ M. Spitzer, Jak uczy się mózg. Warszawa 2007, s. 21.

https://www.ore.edu.pl/?s=neurodydaktyka&res_type=zasoby

Przelamywanie schematów

Aby uczeń znalazł właściwe rozwiązanie nurtującego go problemu, potrzebuje niekiedy przerwy, zmiany miejsca, bodźców, które do niego docierają.

Poszukiwanie skojarzeń między przypadkowymi elementami

Aby ćwiczyć wraz z dzieckiem nieschematyczne myślenie, a przy tym dobrze się bawić, można zaproponować znajdowanie związku między przedmiotami lub zjawiskami na pierwszy rzut oka niepowiązanymi ze sobą, na przykład: co ma wspólnego nos z kamieniem, kubek z morzem.

Dopływ wielu bodźców jednocześnie

Gdy dziecko poznaje jakieś nowe słowo lub zjawisko, pozwólmy mu go dotknąć, zasmakować, usłyszeć i poczuć emocje z nim związane³.

Człowiek jest z natury ciekawy świata i chce go rozumieć. Wszystko, co nieznanne, nietypowe, tajemnicze, nie do końca wyjaśnione, przyciąga naszą uwagę. Za to banalne, zwyczajne i codzienne zjawiska nie pobudzają aktywności sieci neuronalnej, a tym samym nie inicjują procesu uczenia się. Idąc ulicą, nie zwracamy uwagi na normalnie wyglądających przechodniów, ale z pewnością zapamiętamy ubranego w elegancki garnitur i idącego pieszo mężczyznę. Ten naturalny mechanizm chroni nasz mózg przed nadmiarem otaczających nas impulsów i przed tzw. przebodźcowaniem. Ponieważ bodźców jest zazwyczaj znacznie więcej niż układ limbiczny może przetworzyć, selekcja staje się nie tyle wyborem, co koniecznością. Racjonalnie działający mózg wybiera ze wszystkich bodźców te najważniejsze, mające dla danej jednostki – a więc z jej subiektywnego punktu widzenia – największe znaczenie i kieruje je do dalszej obróbki. „Jeśli hipokamp ocenił rzecz jako nową i ciekawą, zabiera się do magazynowania, to znaczy tworzy jej neuronową reprezentację⁴.”

Dziś w zalewie informacji ważna jest umiejętność selekcji wiedzy zadaniem nauczyciela jest skupienie uwagi uczniów na omawianym temacie. Jeśli postawa, głos, mimika, czy sposób mówienia nauczyciela niosą z sobą informacje, że za chwilę będziemy zajmować się ciekawym i intrygującym zjawiskiem, to jest to dla uczniowskich neuronów sygnał, że rzecz warta jest uwagi. Pierwszym kro-

kiem inicjującym proces uczenia się i prowadzącym do zapamiętania jest skierowanie całej uwagi na wybrany obiekt. Proces ten można porównać do oświetlenia reflektorem wybranego punktu na scenie. Wszystkie oczy kierują się wtedy w tym kierunku, a pozostałe elementy pozostają w cieniu. Jeśli jednak nauczyciel monotonnym i pozbawionym emocji głosem rozpocznie lekcję od podania kolejnego, niczym niewyróżniającego się tematu i przedstawi go jako kolejne zagadnienie programowe, które musi zostać zrealizowane, ponieważ może pojawić się na teście, to mózgi uczniów dostają w podświadomości i przedrefleksyjny sposób informację, że temat jest zwyczajny i banalny, a więc z subiektywnego punktu widzenia mózgu, mało interesujący. Skutkiem takiej oceny sytuacji jest brak neuroprzekazników, bez których efektywna nauka nie jest możliwa⁵.

Dobrzy nauczyciele wiedzą intuicyjnie, że ich zadaniem jest nie tylko uczenie przedmiotu, ale przede wszystkim uczenie dzieci, motywowanie ich do wysiłku, inspirowanie, wzbudzanie w nich entuzjazmu i pasji poznawania świata. Efektywne nauczanie zachodzi w interakcji z nauczycielem, grupą. Autentyczne zaangażowanie nauczyciela udziela się uczniom. Dzieje się tak dzięki neuronom lustrzanym. Sposób przekazywania wiedzy i komunikowania się uruchamia w mózgu cały łańcuch reakcji inicjujących proces uczenia się. Ważną rolę odgrywa tu łączenie wiedzy kognitywnej z pozytywnymi emocjami. Badacze zajmujący się neuronami lustrzanymi podkreślają, że nasz mózg jest nastawiony na dobre relacje społeczne i w takich warunkach najefektywniej pracuje⁶.

Przykłady dobrych praktyk wykorzystujących stymulację mózgu.

Propozycje na lekcje języka polskiego:

1. Przed wycieczką do skansenu „Sławogród” w Czaplinku nauczyciel informuje uczniów, że ich zadaniem będzie opisanie jednego dnia z życia mieszkańców osady. Dlatego podczas zwiedzania powinni skupić się na pozyskaniu informacji dotyczących Słowian, ich dnia codziennego, rodzaju pracy, sposobu odżywiania się, spędzania wolnego czasu itp. Tekst może mieć formę opowiadania lub pamiętnika, reportażu, komiksu itp.

³ K. Jankowiak-Siuda, M. Komorowska, Ciekawość świata. O pamięci i twórczości małego dziecka, Gdańsk 2010, s.83-85.

⁴ https://www.ore.edu.pl/?s=neurodydaktyka&res_type=zasoby,s.2-3.

⁵ Tamże, s.3.

⁶ Bauer, Joachim, Empatia. Co potrafią lustrzane neurony, Warszawa, 2008, str.127.

2. Jakie emocje przeżywa Pinokio?

Uczniowie z przygotowanych wcześniej materiałów przygotowują w grupach własnoręcznie wykonane kukielki głównych bohaterów, na koniec zajęć wystawiają scenkę dotyczącą wybranego fragmentu lektury

O czym marzyła dziewczynka w sylwestrowy wieczór?

scenariusz lekcji klas III-IV

Czas realizacji 60-90 min

Cele:

- uczeń słucha uważnie
- odpowiada na pytania
- tworzy własny tekst
- rozumie uczucia i przeżycia innych
- wyciąga wnioski
- zna sytuacje społeczne
- współpracuje w grupie

Metody pracy:

Technika dramy, ponadto ćwiczenia słownikowe, praca z tekstem, praca w grupach.

Pomoce naukowe: tekst baśni „Dziewczynka z zapalkami” Hansa Christiana Andersena Wyd. Zielona Sowa, Kraków 2006, kolorowe kartki.

Lekcja integruje wiedzę z różnych obszarów, łączy kształcenie literackie z kształceniem językowym, programem wychowawczym, problemami społecznymi.

Przebieg zajęć

1. Powitanie

Uczniowie stojąc w kręgu, mówią wszyscy razem: Witam was!

2. Ćwiczenie wymowy

Uczniowie w roli ludzi idących ulicą w Kopenhadze powtarzają bardzo wyraźnie:

Wieczór się zbliża

ostatni dzień roku

jest ciemno jest zimno

w zmroku idzie dziewczynka.

3. Ćwiczenie wyciszające skupiające

Zamknijcie oczy i spróbujcie zobaczyć dziewczynkę.

Jak jest ubrana? Jak wygląda? Co robi? Gdzie się znajduje? Co przeżywa?

4. Jaki to był dzień, kiedy poznaliśmy dziewczynkę?

(Uczniowie otrzymują rozsypankę literową i zapisują skojarzenia ze słowem „sylwester”)

5. Pantomima. Uczniowie wchodzą w rolę dziewczynki za pomocą pantomimy prezentują marzenia bohaterki baśni, np.:

Siedzi przed ciepłym, żelaznym piecem. Wyciągnęła nóżki spod cienkiej sukienki, aby je ogrzać. Ujrzała stół nakryty bielutkim obrusem, talerz, szklanki, geś opieczoną, pachnącą nadziewane jabłka, śliwki. Ujrzała choinkę. Ujrzała babcię.

6. W 4-5 – osobowych grupach uczniowie wyjaśniają metaforyczne znaczenie wypowiedzi i przedstawiają na forum klasy:

„Teraz podniosły się obie wysoko, coraz wyżej, ku gwiazdom, ku światłom wspaniałym, gdzie nie ma głodu, chłodu, ani trwogi”.

7. Jakie problemy mają współczesne dzieci? Czy można im pomóc? Co zrobić, aby czuły się szczęśliwe?

8. Dodatkowa forma. Stworzenie opowiadania o dziewczynce z zapalkami z pozytywnym zakończeniem⁷¹.

Tego typu zajęcia umożliwiają uczniom wyrażenie własnego zdania, rozwijanie empatii, zachęcają do dialogu, a co najważniejsze, nie ograniczają się jedynie do przyswajania wiedzy, rozwijania sprawności językowych, ale pozwalają na nawiązanie bardziej osobistych relacji. Uczenie się przyjazne mózgowi to pozytywna interakcja uczeń-nauczyciel, to budowanie więzi, zaangażowania, radości z poznawania i tworzenia.

Bibliografia

Bauer Joachim, Empatia. Co potrafią lustrzane neurony, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008,

Gudro-Homicka Maria, Jak rozwijać aktywność twórczą dzieci i młodzieży. Drama w nauczaniu, wychowaniu i biblioterapii, Difin, Warszawa 2015
Jankowiak-Siuda Kamila, Komorowska Marta, Ciekawość świata. O pamięci i twórczości małego dziecka, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2010.,
Spitzer Manfred, Jak uczy się mózg, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

h t t p s : / / w w w . o r e . e d u . p l / ? s = n e u r o d y d a k t y k a & r e s _ t y p e = z a s o b y ,

⁷¹ M. Gudro-Homicka, Jak rozwijać aktywność twórczą dzieci i młodzieży. Drama w nauczaniu, wychowaniu i biblioterapii, Warszawa 2015, s.119-121

Walencja (Hiszpania) - Job shadowing for job experience Erasmus+

Magdalena Gutowska, nauczyciel-bibliotekarz, PBP w Pile, CDN w Pile

Szkoła polonijna i biblioteki w Walencji

Instytucją, której działalność edukacyjną miałam przyjemność obserwować w ramach projektu „Job shadowing for job experience”, była Amigos de la Lengua Polaca. Szkoła jest prowadzona przez Stowarzyszenie „Przyjaciele Języka Polskiego”, które zrzesza rodziców i nauczycieli dzieci uczących się w sobotniej szkole języka polskiego. Obecnie do szkoły zapisanych jest ok. 90 uczniów w wieku od 3 do 12 lat. Głównym celem stowarzyszenia jest nauczanie języka polskiego i promowanie go w regionie Walencji. Szkoła pracuje w godzinach 9.00 - 17.00, jest zlokalizowana w ubogiej dzielnicy Cabanyal, przy szkole katolickiej. Stowarzyszenie współpracuje m.in. z MSZ i Wspólnotą Polską, zajęcia prowadzą wykwalifikowani nauczyciele, którzy pracują społecznie. Dzieci chętnie uczęszczają na zajęcia, pomimo codziennej nauki w szkole powszechnej. Traktują sobotnie spotkania edukacyjne jako zabawę i okazję do poznania tradycji i zwyczajów kraju pochodzenia rodziców. Obserwacja zaplecza metodycznego szkoły polegała na zapoznaniu się z wyposażeniem sal lekcyjnych w pomoce naukowe, mapy, globusy, plansze edukacyjne, komputery oraz zasoby biblioteczki szkolnej. Skromne zbiory biblioteczne zostaną wzbogacone o pomoce metodyczne - książki, podręczniki, karty pracy dla uczniów, które pozyskamy w drodze zbiórki i przekazemy szkole we wrześniu wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego. O swojej pracy z uczniami i zarządzaniu placówką opowiadała pani Karolina Głodo-

wska – obecna dyrektor szkoły. Dla mnie, nauczyciela bibliotekarza, fascynująca była możliwość „eksplorowania” bibliotek szkolnych i publicznych działających w Walencji, ich wyposażenia i zasobów oraz zapoznanie się z rolą książki i bibliotek w procesie nauczania i uczenia się. Funkcje i zadania bibliotek w Hiszpanii są zbliżone do polskich i służą wszystkim zainteresowanym literaturą, kulturą i edukacją. Wnętrza miejskich bibliotek publicznych (Biblioteca Muncipal) są przestronne, dzięki czemu użytkownik wchodzący do biblioteki ogarnia wzrokiem wszystkie możliwe agendy, co z kolei pozwala na szybką orientację w przestrzeni bibliotecznej. Możliwość korzystania z nowych technologii, oglądania filmów czy słuchania muzyki sprawia, że są to miejsca atrakcyjne dla młodego odbiorcy. Zbiory szkolne, które miałam okazję poznać, to w pierwszej kolejności klasyka literatury, ale także podręczniki szkolne, które cechuje duży umiar w przedstawianiu materiału (CEEDCV). Hiszpańskie podręczniki mają za zadanie rozwijanie zainteresowań uczniów przedmiotem, instrukcje i polecenia są po to, aby uczeń samodzielnie poznawał interesujące go zagadnienia. Kompetencje w zakresie poszukiwania i selekcjonowania informacji są tu bardzo istotne, gdyż często uczniowie korzystają tylko z treści edukacyjnych dostępnych w Internecie lub dedykowanych programów komputerowych (Centro de Formación).

dr Danuta Kitowska, nauczyciel konsultant, CDN w Pile

„...”

Od wielu lat staram się rozwijać swoje kompetencje w zakresie efektywności uczenia/uczenia się ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych. Dlatego z wielką ciekawością przyglądałam się przygotowaniom, a także uczestniczyłam w konferencji organizowanej przez FACEVAL, instytucję mnie goszczącą podczas mobilności realizowanej w ramach Erasmus+, dot. wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji na wszystkich etapach kształcenia. Konferencja składała się z części plenarnej i wystawienniczej usytuowanych obok siebie, w znakomicie zaaranżowanej przestrzeni. Największe wrażenie zrobił na mnie kompleksowy projekt RTC, którego celem jest rozwijanie w uczniach umiejętności i kompetencji XXI wieku, dając szkołom, uczniom i nauczycielom pełen dostęp do technologii, a tym samym do globalnej wiedzy. Charakterystyczne, że ten dostęp ma charakter spersonalizowanej treści edukacyjnej dostosowanej do potrzeb każdego ucznia, a także do doświadczeń edukacyjnych w klasie i poza nią. Znamienne, że projekt przewiduje także specjalną aranżację przestrzeni dostosowaną do potrzeb korzystania z multimediów. Zainteresowałam się także platformą edukacyjną Smile and learn, przeznaczoną dla małych dzieci, która umożliwia śledzenie postępu, dostosowanie czasu

pracy do potrzeb dziecka, a koszt jej wieloletniej licencji umożliwia zastosowanie w każdej szkole. Platforma dostępna jest również w języku angielskim, więc pracę na niej można planować również z Polski. Hitem dla mnie był translator głosowy firmy Microsoft umożliwiający uczenie się bez barier językowych, co w przypadku wielu nauczycieli może okazać się kluczowe w rozwoju. Wykład dotyczący możliwości wykorzystania mózgu w uczeniu się w oparciu o badania z zakresu neurodydaktyki – Nelidy Perez poszerzył moją wiedzę z zakresu technik uczenia się przyjaznych mózgowi.

Co to takiego FACEVAL (Federación de Centros de Enseñanza de Valencia)? FACEVAL jest organizacją zrzeszającą 300 szkół ze wszystkich poziomów edukacyjnych oraz inne instytucje (firmy, spółdzielnie, fundacje) oraz osoby prywatne. Jej głównym zadaniem jest organizacja, koordynowanie i rozliczanie praktyk, staży i innych form uczenia się na styku edukacji i biznesu. FACEVAL między innymi organizuje kształcenie dualne, kursy doskonalące dla nauczycieli – z zakresu marketingu edukacyjnego, nowoczesnych metod uczenia się, wykorzystania IT w edukacji, języka angielskiego dla kadry kierowniczej, google'a dla szkoły.

Wyjazd do Walencji to także okazja do wypo-

czynku, poznawania nowej kultury: zabawków, przyrody, kulinariów, czas do spędzenia go w gronie osób, z którymi na co dzień pracuje się i uczy. To okazja, nie zawsze udana, na przetestowanie umiejętności językowych.

Polecam każdemu skorzystanie z takiej formy uczenia się, jaką jest job shadowing programu Erasmus+.

dr Monika Kłos, główny specjalista, CDN Pila

Job shadowing, czyli o „śledzeniu” w pracy

Job shadowing, wg „Przewodnika po programie Erasmus+ na 2018 r.”, to „krótki pobyt w organizacji partnerskiej w innym kraju w celu przejścia szkolenia polegającego na towarzyszeniu pracownikom w ich codziennej pracy w organizacji przyjmującej, a także w celu wymiany dobrych praktyk, zdobycia umiejętności i wiedzy lub stworzenia trwałych partnerstw poprzez aktywną obserwację”. Dzięki temu, iż powyższa definicja jest ogólna, program job shadowing mogliśmy „uszyć na własną miarę”. Ma to szczególne znaczenie w przypadku instytucji, która zajmuje się edukacją osób dorosłych, szczególnie takich, którzy często są doświadczeni w swoim obszarze.

Udział w Job shadowing pozwolił mi lepiej zrozumieć hiszpański system edukacji, a także zaktualizować wiedzę dotyczącą kultury hiszpańskiej – tym samym mogłam dokonać porównania podejścia do wyzwania współczesnej Europy, czyli różnicy pokoleń spotykających się w szkole, a także na rynku pracy. W tym kontekście zaskoczył mnie wysoki poziom wykorzystania narzędzi coachingowych w systemie edukacji. Celem tego działania jest stworzenie przestrzeni do zrozumienia, a także zaplanowania współpracy między uczniami-nauczycielami-rodzicami (reprezentantami różnych pokoleń). Poza tym poszerzyłam swoją wiedzę w zakresie nowoczesnych metod uczenia, co zachęciło mnie do szerszego wykorzystania TIK czy webinarów. Bez wątpienia poprawiłam kompetencje o zakresie języka obcego i umiejętności komunikowania się w środowisku międzynarodowym.

Centro de Formacion na czele z Panią Dyrektorem Gemmą Monter Soto – czyli zobaczyć nie tylko usłyszeć.

Kilka dni spędzonych w organizacji goszczącej, którą zarządza bardzo energiczna i konkretna pani dyrektor pozwoliło mi na zbudowanie platformy do przyszłej współpracy. Jest to organizacja niepubliczna, która stawia przed wszystkim na uczenie praktyczne. Silne relacje z przedsiębiorcami i ich wkład w proces dydaktyczny powoduje, że podręczniki papierowe nie są potrzebne. Uczniowie szkoły w trakcie roku szkolnego biorą udział w projektach firm (jest ich około 600), w których odbywają swoje praktyki, a często później stają się

pracownikami tych firm. To co warto podkreślić to fakt, iż szkoła jest członkiem stowarzyszenia z przedsiębiorcami, aby być bliżej biznesu. Nauczyciele szkoły uczą się u przedsiębiorców, w każdym tygodniu odbywa się szkolenie dla nauczycieli. Dyrekcja wspiera ich poprzez organizację szkoleń i odpowiedzi na ich potrzeby. Idąc kaskadowo, każdy nauczyciel pełni rolę coacha/ tutora ucznia lub grupy uczniów. Realnie to działa, ma sens i jest bardzo skuteczne. Potwierdza to wysoki poziom zainteresowania tą placówką, zarówno dzieci, jak i ich rodziców. Miałam możliwość rozmów z wieloma osobami pełniącymi różne funkcje, obserwowałam pracę od środka, poznałam kulturę organizacyjną placówki, dzięki czemu dostrzegłam

różne rozwiązania i inne sposoby radzenia sobie z zagadnieniami, które często są wyzwaniami w polskiej edukacji.

Wrażenia kulturowe są bezcenne....

Podczas realizacji job shadowing konieczne było wchodzenie w interakcje z mieszkańcami Walencji, co uważam za bardzo cenne doświadczenie. Możliwość rozmów, obserwacji zachowań podczas ich codziennych aktywności pokazało mi, że można funkcjonować bardziej słow, a od częstego uśmiechania nie dzieje się nic złego, wręcz przeciwnie. Poza bardzo pozytywnymi wrażeniami dotyczącymi otwartości, uprzejmości osób spotkanych i obserwowanych na ulicach miasta doznałam

pozytywnego zaskoczenia podczas wizyty w Ciudad de las Artes y las Ciencias (Miasteczko Sztuki i Nauki). Budynki o niesztampowych kształtach, centrum kulturalne i rozrywkowe mieszczące: kino IMAX, restauracje, muzea, a także największe europejskie oceanarium i delfinarium. Kompleks zajmujący 350 000 m² zaprojektował słynny hiszpański architekt Santiago Calatrava ze wsparciem Felixa Candela.

Rekomendacje, czyli szukanie odpowiedzi na pytanie: Jak oni to robią, że ludziom chce się uczyć?

Główna rekomendacja to polecenie Koleżankom i Kolegom – Edukatorom – udziału w aplikowaniu i realizowaniu właśnie takiej formy. Dzięki niej można się wiele dowiedzieć, zaobserwować, nawiązać kontakt do dalszej współpracy i przede wszystkim zobaczyć, że w każdym systemie są wyzwania, jednak zawsze każda zmiana zależy od gotowości jednostki (nauczyciela) do zmiany i jego chęci do zrobienia czegoś nowego/ innego w swojej „strefie komfortu”.

Katarzyna Kwaśnik, Nauczyciel konsultant, CDN Pila

Co udało mi się odkryć?

Kliknęłam ikonkę FB i..., przecież już to widziałam, ba... czułam zapach, smakowałam. Sprawdzam autora... „betikw”. Jestem w domu. To Walencja. Jeszcze data – 26 czerwca, ale ten czas ucieka – w postępie geometrycznym. Dwa miesiące temu wraz z grupą koleżanek i kolegów z pracy byliśmy tam na mobilności Erasmus+ typu „Job shadowing”.

Prawda jest taka, że zazdrościłam młodym ludziom (moim dawnym uczniom) przywileju uczenia się przez poznawanie rzeczywistości naukowej i edukacyjnej w innych krajach europejskich. W najśmielszych marzeniach nie przypuszczałam, że tego doświadczę (w końcu jestem na „wylocie” – patrz emerytura). Już samo przygotowanie było fascynujące. Znowu poczułam adrenalinę uczenia, poszukiwania, robienia zadań domowych. Powtórka języka angielskiego podczas cotygodniowych zajęć, klika smaczków języka hiszpańskiego i kultury tego kraju. Przecież nigdy tam nie byłam. Mapa – gdzie jest Walencja? Zamarałam... to się nie dzieje naprawdę! Rewelacja. Dobrze, że kiedyś leciałam samolotem, jeden stres mniej.

Wylądowaliśmy. Ciepłutko, palmy, wspaniale pachnące lekkie wiosenne powietrze, a wokół uśmiechnięci kompani erasmusowej przygody. Nawet zrobiłam fotkę, jeszcze jakoweś komunikaty

z sieci komórkowej T-Mobile, kliknięcie i zaczyna...

Każdy ze spędzonych 8 dni obfitował w nieopowtarzalne doświadczenia wizualne i smakowe. Aqua de Valencia, churros, paella – to dla ciała. Plaza de Virgen, Plaza Redonda, Ogrody Turii, Mercado Central, dzielnica Russafa, Dworzec kolejowy - Estacion de Norte, w końcu największy smaczek współczesnej architektury to Santiago Calatrava z Miastem Sztuki i Nauki – to dla ducha. Przepiękne, ogromne miasto (3 w Hiszpanii pod względem liczby mieszkańców). Jakże mało wiedziałam o tym regionie, Regionie Comunidad Valenciana. Od dłuższego czasu nie doświadczyłam, że „celem pieszych wycieczek nie jest ani bezpieczeństwo, ani komfort”¹. Z drugiej strony jak nie poznawać miasta, jak tylko „nogami. W końcu

¹ Tristan Gooley, Przewodnik Wędrowca, wyd. OTWARTE, Kraków 2017;

należę do tych, którym „kiedy ich mózg i nogi pracują jednocześnie”² najwięcej się uczą i że „wędrówka jest okazją do poczynienia świeżych spostrzeżeń”³.

Odpowiednio przygotowana mentalnie, wizualnie i technicznie stawiałam się wraz z koleżankami z pracy w Centro de Formacion Rodrigo Giorgeta – prywatnej szkole uczącej zawodu. Uczestnicząc w zajęciach i rozmawiając z nauczycielami dowiedziałam się, że pełnią bardziej rolę coacha, tutora. Raz w tygodniu doksztalając się (przed wcześniejszą diagnozą i superwizją prowadzącego doskonalenie). Tutaj widzę pewne podobieństwo z naszym polskim procesem wspomagania szkół. Zauważyłam, że panuje balans – równowaga, między tym co „sprzedaje” nauczyciel uczniom, a tym, w jaki sposób wspiera go dyrekcja szkoły. Być może to przywilej prywatnych szkół, których w regionie Walencji jest dosyć dużo, co wyróżnia go spośród innych regionów Hiszpanii. Budowanie kreatywno-

ści, odpowiedzialności i samodzielności, metody aktywizujące, e-learning to narzędzia pracy nauczyciela regionu Walencji. Oczywiście nauczyciele realizują podstawę programową wzbogaconą o umiejętności sugerowane przez przedsiębiorców, z którymi współpracują (około 600 firm). Doskonalenie pracy nauczycieli idzie w kierunku pracy psychologicznej z młodzieżą, mającej problemy wynikające z różnic międzypokoleniowych – z naciskiem na budowanie, może bardziej planowanie własnej przyszłości.

„Zmysł i myśl, obserwacja i dedukcja – ten dwustopniowy proces jest kluczem do zmiany nudnego spaceru w przechadzkę z dreszczykiem emocji”⁴. Taka była wizyta w Walencji, pełna doznań emocjonalnych, ale nade wszystko merytorycznie osadzona w obserwacji systemu doskonalenia nauczycieli w Hiszpanii. Jest dużo podobieństw systemu, a zauważona inność stała się dla mnie inspiracją do doskonalenia własnego warsztatu pracy.

Remigiusz Pielacha, specjalista, CDN w Pile

GREEN STUDIO jako nowoczesna forma prowadzenia zajęć

Dzięki udziałowi w projekcie „Job shadowing” miałem okazję poznać system szkolnictwa w Hiszpanii, odwiedzić ciekawe miejsca, spotkać wartościowych ludzi, a przede wszystkim podnieść swoje kwalifikacje, zwiększyć kompetencje i umiejętności językowe.

„Job shadowing” odbyłem w CEEDCV Centro Especifico de Educación a Distancia de la Comunidad Valenciana. Jest to instytucja prowadząca kursy przygotowujące dla studentów powyżej 25. roku życia na kierunkach: zarządzanie, sekretariat szkoły, administracja szkoły zawodowej, jak również kursy językowe z j. niemieckiego i j. angielskiego. Dzięki wykorzystaniu nowoczesnych technik swoją ofertę mogą kierować do dużej liczby słuchaczy. Nagrywanie w Green Studio tutoriali, webinarów i umieszczaniu ich na platformie Moodle jest ich podstawowym narzędziem do przekazywania wiedzy i sprawdzania postępów w nauce. Z racji swojego wykształcenia szczególną uwagę zwracałem na wyposażenie placówki w sprzęt IT.

W ostatnim dniu pobytu miałem przyjemność uczestniczyć w konferencji, podczas której były prezentowane nowoczesne metody nauczania z wykorzystaniem narzędzi IT. Dzięki nawiązanym kontaktom udało mi się zamówić pakiety startowe do nauki programowania, które są wykorzystywane w hiszpańskich szkołach.

Miasto Walencja wywarło na mnie olbrzymie wrażenie. Jest to miejsce, które ze wszystkich stron zachwyca sztuką uliczną. Większość bram kamienic starego miasta i każde wolne miejsce jest wykorzystane na graffiti. I nie mówię tu o jakiś bohomazach, tylko o prawdziwych dziełach sztuki. Ciekawym pomysłem architektonicznym była zmiana biegu rzeki przepływającej przez centrum miasta i zamiana starego koryta rzeki w park pełen zieleni, placów zabaw i fontann, gdzie mieszkańcy mogą odpocząć podczas sjsy. Podczas jednodniowej wycieczki do Alicante miałem okazję zobaczyć procesję Niedzieli Palmowej upamiętniającą wjazd Jezusa na oślicy do Jerozolimy. Niekończące się przy dźwiękach cu-

² Tamże;

³ Tamże;

⁴ Tamże;

downej muzyki orszaki ludzi ubranych w tradycyjne stroje pokutne, niosących na swych barkach platformy z figurami przedstawiającymi sceny z pojmania Jezusa robią niesamowite wrażenie. W szczególności procesja z figurą Matki Bożej Bolesnej wzbudziła we mnie duże wzruszenie.

Czy warto korzystać z „Job shadowing”? Tak, tak i jeszcze raz tak. Możliwość poznania nowych miejsc i spotkanie z ciekawymi ludźmi, wymiana doświadczeń, poznanie kultury (i kuchni) oraz niekończące się dyskusje niekiedy do białego rana, na zawsze pozostaną w mojej pamięci...

Karolina Skotarczak-Dobrzyńska, Nauczyciel konsultant, CDN Pila

Mniej znaczy więcej

Wchodzę do sali z pustymi białymi ścianami i stołami. Jedynym kolorowym akcentem są pomarańczowe krzesła. Wszystko to swobodnie porostawiane w przestrzeni. Jest jasno i przejrzysto, ale energetycznie. Nie ma rzędów ławek, nie ma tablicy, nie ma masy pomocy dydaktycznych... Jest czysta jasna przestrzeń, którą wypełnia młodzież. Na próżno szukać plecaków wypełnionych podręcznikami, stert zeszytów... Pracują w zespołach, żywo omawiają pod okiem nauczyciela jakieś tematy. Nauczyciel tłumaczy mi, że właśnie rozwiązują złożone problemy, z jakimi zmierzają się w swojej pracy zawodowej. Skąd je znają? Od pracodawców, którzy w czasie konsultacji z nauczycielami przekazują swoje oczekiwania względem przyszłych pracowników. Nauczyciel nie pełni roli wykładowcy, występuje raczej jako mentor i coach. Tak przygotowuje się do zawodu uczniów w Centro de Formación Capitol, niepublicznej szkole w Walencji.

Dyrektorka wyjaśnia mi, że pusta przestrzeń lepiej się sprawdza w edukacji, bo inspiruje do twórczej pracy, nie ogranicza. Można ją dowolnie adoptować w zależności od typu ćwiczeń. Po prostu mniej znaczy więcej. Niezbędną wiedzę prawie dorośli już uczniowie znajdują na platformie. Przecież do rzeczywistej pracy nie pójdą obciążeni podręcznikami... W szkole stawia się na rozwój kluczowych umiejętności. Szkoła ma swoją kulturę organizacyjną. Uczy się młodzież przestrzegania norm i wartości, bo z podobnym systemem spotkają się w miejscu pracy. Formalnie system zdobywania kwalifikacji podobny jest do polskiego. Funkcjonuje system dualny, w którym można wyróżnić dwa stopnie: grado medio i grado superior. Szkoła kształci w zawodach: reklama i marketing, administracja i finanse, logistyka i transport, handel międzynarodowy, opiekun w żłobku. Ciekawi mnie jeszcze jedno: system doskonalenia nauczycieli... Formy doskonalenia nauczycieli są proponowane na podstawie diagnozy z super-

wizji pracy nauczyciela. Nauczyciele szkolą się cyklicznie. Spotykają się z certyfikowanymi ekspertami co tydzień. Zajęcia odbywają się w formie praktycznej, skierowanej na zdobycie praktycznych umiejętności. Razem ze swoją kadrą szkoli się dyrektor. Skuteczność szkolenia ewaluje się w czasie kolejnych supervizji pracy nauczycieli.

Zdumiewa mnie fakt, że przy tak podobnym systemie edukacji zawodowej do polskiego można wypracować zupełnie inny model uczenia. Na jakąś i skuteczność składa się wiele czynników - od organizacji przestrzeni poprzez metody pracy, środki dydaktyczne, zarządzanie, po sposób doskonalenia nauczycieli. Wiele z tych rozwiązań można wdrażać w polskich szkołach i mogłyby to być zupełnie oddolne działania. Wymagałyby chęci nauczycieli i dyrektora oraz dużej otwartości na odbiorcę naszej usługi edukacyjnej, czyli pracodawcę. Czy jesteśmy na to gotowi? Myślę, że warto taki model upowszechniać jako dobrą praktykę. Taką widzę swoją rolę w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile. Do oferty edukacyjnej naszej

placówki po udziale w projekcie job shadowing dołożyłam zajęcia z kształtowania kreatywności. W roku szkolnym 2019/2020 zapraszam nauczycieli na warsztatową formę doskonalenia jak uczyć metodą STEAM, czyli poprzez tworzenie interdyscyplinarnych projektów łączących nauki przyrodnicze, technologię, inżynierię, sztukę i matematykę. Podróże są dla mnie zawsze inspirujące, a możliwość uczestniczenia w „Job shadowing” było dla mnie zanurzeniem się w system hiszpańskiej edukacji i w iberyjską kulturę. Nie da się zrozumieć jednego bez drugiego.

Beata Walczak, z-ca dyr. CDN w Pile, Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Pile

Doskonalenie nauczycieli po hiszpańsku

Podczas mojego pobytu w Walencji w ramach Projektu Erasmus+ - „Mobilność edukacyjna - Mobilność kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego” poszerzyłam wiedzę z zakresu systemu edukacji w Hiszpanii, w szczególności dotyczącej doskonalenia nauczycieli w Walencji oraz poznałam pracę instytucji doskonalącej w praktyce. Zaskakująca była informacja o finansowaniu prywatnego systemu edukacji. Finansowanie szkół prywatnych wspieranych przez państwo odbywa się na drodze porozumień oświatowych ustalanych wspólnie z administracją oświatową danej Wspólnoty Autonomicznej. Jedną z instytucji należącej do tego systemu jest FECEVAL (Federación de Centros de Enseñanza de Valencia), zajmująca się m.in. doskonaleniem nauczycieli. Podczas bezpośredniej wizyty mogłam dokonać obserwacji działań tej organizacji w codziennej pracy. Obserwo-

wałam organizację form doskonalenia, nowoczesne metody kształcenia, wykorzystanie nowoczesnych technologii cyfrowych, zarządzanie doskonaleniem nauczycieli, doradztwo zawodowe, a także współpracę z innymi organizacjami w obszarze kształcenia nauczycieli. Nauczyciele uczący w szkołach różnego szczebla, zrzeszeni w stowarzyszeniu FECEVAL, nie płacą za udział w formach doskonalących. FECEVAL organizuje kursy doskonalące dla nauczycieli kładące nacisk, tak jak w CDN w Pile, na nowoczesne metody uczenia się oraz wykorzystanie IT w edukacji. Pracownicy stosują aktywizujące metody i narzędzia IT, także e-learning, B-learning. Interesujące były prezentowane na konferencji propozycje zastosowania edukacyjnych narzędzi, m.in. - Smile and learn, platformy edukacyjnej dla małych dzieci, która umożliwia śledzenie postępu, dostosowanie czasu pracy do

potrzeb dziecka oraz Translator głosowy firmy Microsoft umożliwiający uczenie i się bez barier językowych. Interesującym doświadczeniem była analiza pozyskiwania kadry szkoleniowej. W FECEVAL eksperci to akademicy z uniwersytetów, przedstawiciele firm szkoleniowych i nauczyciele praktycy. Pracownicy tej instytucji zatrudnieni są na innych zasadach niż w Polsce, w ramach działalności gospodarczej.

Poznane aspekty metodyczne obejmujące nowoczesne metody pracy z dorosłymi uwzględniłam w swojej dalszej pracy, m.in. w podsumowaniu pracy sieci współpracy i samokształcenia TIKreatywny Nauczyciel oraz w programie formy doskonalącej na rok szk. 2019/20 - „Efektywna praca zespołowa nauczycieli”.

Dużą wartością mojej mobilności było doświadczenie językowe oraz poszerzenie wiedzy o kulturze i obyczajach w odwiedzanym regionie. Wizyta w bibliotece publicznej, uroczyste obchody Niedzieli Palmowej z procesją borriquita z białymi palmami daktylowymi oraz smaki kuchni z dobrem narodowym Walencji, czyli Paellą, pozostaną na długo w pamięci.

Irena Denisoff, Nauczyciel konsultant, CDN Pila

Na naukę nigdy za późno ....

Na naukę nigdy za późno, o słuszności tego - wydawać by się mogło - wyświechtanego porzekadła, przekonałam się podczas przygotowania i uczestnictwa w „Job shadowing” w Centro Especifico de Educacion a Distancia de la Comunidad Valenciana w Hiszpanii w dniach 10.04. – 16.04.2019 r. w ramach projektu pt. „Job shadowing for job experience”, realizowanego przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Nauczyciele zawsze są ciekawi, jak funkcjonuje szkolnictwo w innych krajach – zwłaszcza – w bliskich nam i ze względów geograficznych, i przynależności – krajach Unii Europejskiej.

Udział w projekcie pozwolił poznać system szkolnictwa w Hiszpanii, który w ogólnym zarysie podobny jest do systemu polskiego sprzed reformy z 2017 r.

Etap edukacji						
obowiązkowe				nieobowiązkowe		
przedszkole		szkoła podsta- wowa	szkoła średnia	szkoła średnia maturalna	zasadnicza szkoła za- wodowa	studia wyższe
					kształcenie zawodowe	
żłobek	przedszkole					
wiek rozpoczęcia poszczególnych etapów kształcenia (lata)						
0 – 3	3 - 6	6 – 12	12 – 16	16 - 18	16 – 18	18+
	brak obowiązkowego przygotowania do podjęcia nauki w szkole	każdą klasę można powtarzać tylko raz	odpowiednik naszego gimnazjum		ukończenie kształcenia zawodowego pozwala ubiegać się o przyjęcie na studia	
Obowiązek szkolny trwa do ukończenia 16 roku życia						

Tak więc w Hiszpanii po ukończeniu obowiązkowej szkoły średniej można zakończyć kształcenie i podjąć pracę zawodową, co nie zamyka jednak możliwości uzupełniania wykształcenia i nabycia lub podnoszenia kwalifikacji. Jednym z miejsc, w którym można tego dokonać jest Centro Especifico de Educacion a Distancia de la Comunidad Valenciana, czyli publiczne i bezpłatne centrum kształcenia na odległość, jedyne bezpłatne centrum w Walencji, oferujące pełny zakres studiów na odległość dla dorosłych.

Każdy pełnoletni mieszkaniec Wspólnoty Walencjańskiej może skorzystać z bardzo szerokiej oferty szkoleń – od kursów zawodowych, poprzez kształcenie maturalne, do studiów licencjackich.

Wielką zaletą Centrum jest możliwość uczenia się w dowolnym miejscu, czasie i tempie, brak limitu połączeń, a także możliwość osobistego kontaktu z nauczycielem.

CEEDCV jest otwarte również na cudzoziemców zamieszkujących we Wspólnocie Walencjańskiej, mogą oni tu uczyć się języka hiszpańskiego, co - jak wiadomo - ma kluczowe znaczenie dla funkcjonowania w społeczeństwie.

Tak więc – dzięki istnieniu takich instytucji jak CEEDCV – w Walencji na naukę nigdy za późno ...

Uczestnictwo w mobilności to doskonała okazja do poznawania miasta, mieszkańców, kultury regionu.

Walencja to ciekawe architektonicznie miasto, otwarci mieszkańcy, pełna smaków kuchnia ... Moją uwagę zwróciła widoczna w każdym miejscu duma z kraju i regionu wyrażająca się dziesiątkami flag znajdujących się nie tylko na budynkach państwowych, ale również w „zwykłych” miejscach – na zabytkach, wejściu na plażę, procesji palmowej ...

Czy nie powinniśmy dumi z barw narodowych nauczyć się od Hiszpanów?

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

64-920 Pila, ul. Bydgoska 21

tel. 67 352 70 10, fax 67 352 70 16

www.cdn.pila.pl